

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
Kapsamında 2010 Türkiye Ulusal Programı

*Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından
finanse edilmektedir*

TR2010/0315.01-01/001 – Elektrik İletim Yönetmeliğinin
ENTSO-E ile Uyumlaştırılması için Teknik Yardım

HUKUKİ KONULAR İÇİN GEREKÇE TASLAĞI

*Uyumlaştırılmış Elektrik Şebeke Yönetmeliği ve diğer
yönetmelikler için yardımcı doküman*

27 Nisan 2015

1. Giriş

TR2010/0315.01/001 Hizmet sayılı ‘Elektrik Piyasası Şebeke yönetmeliğinin ENTSO-E doğrultusunda Uyumlaştırılması için Teknik Destek’ Projesi kapsamında TEİAŞ a gerekli teknik yardımın sağlanması için Merkezi Finans ve İhale birimi tarafından oluşturulan konsorsiyum RTE International(Fransa), ELIA System Operator (Belçika), ve FİCHTNER (Almanya) dan oluşmaktadır ve RTE International tarafından temsil edilir.

Bu proje AB ve Türk hükümeti tarafından ortak finanse edilmiştir ve Merkezi finans ve ihale birimi tarafından temsil edilir.

2. Rehber Belgenin kapsamı

Türk elektrik sisteminin artık Kıta Avrupası elektrik ağına sürekli enterkonnekte olması ile (TEİAŞ ve ENTSO-E arasında 15 Nisan 2015 tarihinde imzalanan uzun vadeli anlaşma) Türkiye, Avrupa ve Türk elektrik piyasalarının uyumlaştırılmasının kolaylaştırmak için katkılarıyla, entegrasyonun ve veriminin sağlanması için istekli olduğunu teyit etmişti.

Bununla, diğer ENTSO-E Üyeleri gibi, Türkiye de aşağıdaki zorluklarla yüzleşmek zorunda olduğunu Kabul etmektedir:

- **Güvenlik** – Sistemde oluşacak değişiklikler ile başa çıkabilmek için alınacak kararları öngörürken, aynı zamanda enterkonnekte elektrik iletim şebekesinde operasyon koordinasyonun, güvenilirliğinin ve güvenliğinin devam ettirilmesi.
- **Piyasa** – Kıta toptan ve perakende piyasasının rekabetini ve entegrasyonunu kolaylaştırmak için, standart piyasa entegrasyonu ve şeffaflık çerçeveleri önererek ve uygulayarak pazar için bir platform sağlamak.
- **Sürdürülebilirlik** – yeni nesil enerji kaynaklarının, özellikle yenilenebilir enerjinin güvenli entegrasyonunu kolaylaştırmak, aynı zamanda önemli ölçüde sera gazlarının azaltılmasına katkıda bulunmak ve yenilenebilir enerji arzını artırmak.

Bu zorluklar, aynı zamanda aşağıdakileri de gerektirir:

- **Şebeke yeterliliği** - güvenilir, verimli ve sürdürülebilir bir enerji sistemi için enterkonnekte Avrupa ve Türk şebeke yeterliliğinin gelişimini ve yatırımlarını teşvik etmek.

Bu, Türkiye elektrik piyasa operasyonu temel kuralları ile çelişmediği sürece, 28 Avrupa Birliği üyesi Devleti toprakların da olduğu gibi, Türkiye’de de ENSTO-E network kodları ile Türk mevzuatının uyumlaştırılmasını gerektirir.

3. ENTSO-E kodlarının benimsenmesinin içeriği

Düzenli işleyen ve uyumlu bir enterkonnekte elektrik piyasası için, iletim sistemlerine bağlantı, şebeke operatörleri arasındaki koordinasyon önceliklidir. Bu amaçlar doğrultusunda, ENTSO-E, birbiriyle

yakından alakalı ve üç gruba ayırabileceğimiz ve her grup için üç koddan oluşan toplam dokuz şebeke kodu için bir dizi kural hazırladı.

BAĞLANTI YÖNETMELİKLERİ

Bağlantı ile ilgili kodlar, üreticilerin iletim şebekesine bağlantısını (Üreticiler için koşullar) ve iletim şebekesinden enerji alınması için (Talep Bağlantı kodu) kuralların oluşturulmasını içerir. Ayrıca enerji sisteminin daha bütünleşmiş bir parçası haline gelen doğru Akım teknolojisini kullanan bağlantıları da kapsar. Bunlar aşağıdaki gibi üç kod olarak ayrılmıştır:

1. Üreticiler için koşullar
2. Talep bağlantısı koşulları
3. Yüksek Gerilim Doğru Akım Bağlantıları ve DC bağlantılı power Park Modülleri

• **OPERASYON YÖNETMELİKLERİ**

Sistem operasyonu ile ilgili kodlar, arz güvenliğinin sağlanması için şebeke şirketlerinin beraber çalışmasını sağlayan koordinasyon sürecinin sağlanması üzerinde yoğunlaşır. Bu kodlar, sistemin emre ameliğinin planlanması ve programlanması, sistem koşullarının analiz yöntemleri ve sistem operatörlerinin sistem dengesini sürekliliğini sağlaması yollarını içerir. Bunlar aşağıdaki üç koda ayrılırlar:

4. Operasyon Güvenliği
5. Operasyon Planlama ve Programlama
6. Yük Frekans Kontrolü ve Yedekler

• **PIYASA YÖNETMELİKLERİ**

Piyasa ile ilgili şebeke kodları, ENTSO-E üyeleri için Avrupa’da herhangi bir yerde ve Türkiye gibi Avrupa dışında enerji alışverişinin yapılabileceği bir piyasa vizyonunu kapsar. Piyasa ile ilgili şebeke kodları, enerji ticareti yapılan tüm zaman çizelgelerini kapsar- enerji teslimatının gerçekleşmesinden önce yıl içerisinde bir veya daha fazla yapılan ileri piyasadan başlar, bir sonraki gün enerjisi ticaretinin yapıldığı gün öncesi piyasası ve enerji teslimatına daha yakın zamanlı işleyen gün içi piyasa ile devam eder. Son olarak, TSO’nun tek alıcı olduğu ve talep ve arz dengesinin sağlayacak şekilde hareket ettiği dengeleme piyasalarını kapsar – Aşağıdaki şekilde üç koda ayrılırlar :

- Kapasite Tahsisi ve Kısıt Yönetimi
- İleri Kapasite Tahsisi
- Elektrik Dengeleme

Bu dokuz kod birbirleriyle yakından alakalıdır ve birbirlerini takviye eder:

- Sistemin etkin ve güvenli bir şekilde işletilmesi ve planlanması için, net bağlantı kuralları gerekir ;
- Güvenli bir işletim sistemi, rekabetçi bir piyasanın temelidir;
- İyi tasarlanmış piyasalar, piyasa katılımcılarının sistem güvenliğine katkılarını teşvik eder ve TSO'ların müdahalesini azaltır.
- Bundan başka, bu dokuz şebeke Kodu elektrik sektörünün farklı bölümlerini kapsayan ve aktif taraflara uygulanan bir kurallar bir dizisinden oluşur. Bu kodlar, Avrupa'da ve Ortaklarında-Türkiye gibi-kendine ait kuralları olan ve bu kuralların her zaman komşu ülkeler ile uyumlu olmadığı bir durumdan hareket ederek tutarlı bir dizi kuralların uygulanmasını hedefler. Bunu yaparak şebeke kodları aşağıdakileri hedefler:

- Avrupa içinde artan ticaretin teşvik edilmesi;
- Şirketlerin piyasaya girmelerini kolaylaştırmak;
- Arz işbirliği ve güvenliğinin artırmak ve
- Daha fazla yenilenebilir enerji üretiminin güvenli bir şekilde entegrasyonuna izin verilmesi.

Bu şebeke kodları güvenli, rekabetçi, düşük karbon bir Avrupa enerji sektörünün temel taşı temsil eder. Şebeke Kodları, Elektrik sektörünün çalışması için standart kurallar oluşturarak, , güvenilir, sürdürülebilir ve bağlı enerji piyasaları için temel sağlayacaktır.

4. Türk Şebeke Yönetmeliğinin ENTSO-E kodları ile Uyumlaştırılması

Bu _____ Yönetmeliği, _____ tarihinde _____ sayılı Resmi gazetede yayımlanmıştır [hangi yönetmelik olduğu, tarihi ve Resmi Gazete sayısı] :

- ENTSO- E ile uyumlaştırmayı, Türk Hukuk çerçevesinde açıklık getiriyor;
- 14 Mart 2013 tarihli 6446 sayılı Elektrik Piyasası kanununda belirtilen hükümler ile bu şebeke kodlarının uyumluluğunu sağlar;
- Türkiye'de şu anda yürürlükte Kanunlar ve Yönetmeliğinde geçtiği şekli ile EPDK, TEİAŞ ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı arasında görev ve yetkilerin paylaşımına uyar ;
- Şu ilkelere uyulması gerekliliğini hatırlatır: piyasa katılımcıları arasında ayrımcılık yapılmaması, kamu kurumları ve düzenleyici kurumlar elektrik sektörü düzenlemeleri için alınacak kararlarda şeffaflık ve ılımlılık/ölçülülük.
- "TEİAŞ, TEİAŞ ile iş birliği içinde süreçleri uygulama veya kullanma esnasında dağıtım şebeke operatörleri, iletim sistemi kullanıcıları, dağıtım sistemine bağlı fakat iletim sistemini etkileyen diğere kullanıcılar (dağınık üretim), piyasa katılımcılarını" kapsayan fakat bunula sınırlı olmayarak Sektörde faaliyet gösteren tüm oyuncular için geçerlidir.
- Gizlilik ilkesine ilişkin olarak, Şebeke Yönetmeliği, 10/11/2005 5429 sayılı İstatistik Kanununun 13.ve 53. Maddelerde belirtilen hükümleri dikkate alacaktır:

Madde 13- Madde 13- Gizli verilere yalnızca resmî istatistik üretiminde görev alanlar, görevlerini yerine getirebilmek için ihtiyaç duydukları ölçüde erişebilirler.

Bireysel verinin toplulaştırılması ile oluşturulan veri tablosunun herhangi bir hücresindeki istatistikî birim sayısının üçten az olması veya birim sayısı üç ve daha fazla olduğu hâlde bir veya iki istatistikî birimin hakim durumda olması hâlinde ilgili hücredeki veri gizli kabul edilir.

Resmî istatistiklerin üretilmesi için toplanan, işlenen ve saklanan verilerden gizli olanları, idarî, adlî ve askerî hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz ve ispat aracı olamaz. Bu bilgileri derleyen ve değerlendiren memurlar ve diğer görevliler de bu yasağa uymak zorundadır. Bu yükümlülük, görevlilerin görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam eder.

Resmî istatistik üreten kurum ve kuruluşların yetkilileri tarafından, gizli verilerin hukuka aykırı erişimine, açıklanmasına veya kullanımına karşı her türlü önlem alınır.

Herkese açık kaynaklardan elde edilen veri veya bilgiler gizli kabul edilmez.

İstatistikî birimin, kendisine ait gizli verilerin açıklanmasına yazılı onay vermesi hâlinde, veri gizliliği ortadan kalkar.

Gizli veriler, ancak doğrudan veya dolaylı tanımlamaya yol açmayacak şekilde diğer bilgilerle birleştirilerek yayımlanabilir.

(Ek fıkra: 25.11.2008-5813/2 md.) Dış ticaret istatistiklerinde dolaylı tanıma ile gizlilik kapsamına giren veriler için bu gizlilik hükümleri, istatistikî birimin kendisine ait verinin gizlenmesini talep eden yazılı başvurusu halinde uygulanır.

Veri gizliliği ve güvenliğine ilişkin usûl ve esaslar, ulusal ve uluslararası ilkeler doğrultusunda, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

“Ceza hükümleri

Madde 53- Bu Kanunun 13 üncü maddesinde yazılı yasaklara aykırı hareket eden kamu görevlileri, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 258 inci maddesine göre cezalandırılır.

Bu Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası ve 14 üncü maddesinde belirtilen yükümlülüklere uymayan gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerinin organ ve temsilcilerine adlî para cezası verilir.”

- Şeffaflık ve ayrımcılık yapmama ilkelerine ilişkin olarak, 1982 Anayasasının 10.maddesi dikkate alınacaktır. Maddeye göre:

“Kanun önünde Eşitlik: Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

Ve Anayasanın 125/1 maddesinin göre “ idarenin eylem ve işlemlerinde yargısal denetim ve 125/son maddesinde yer alan “idarenin sorumluluğu” maddesinde yer alan ilkeler ile Anayasanın başlangıç hükümlerinde yer alan “ hukuk devleti” olma ilkeleri karşısında şeffaflık da uygulama ve yargı kararlarıyla Türk hukukuna girmiştir

- Anayasa yargısı sayesinde Türk İdare Hukuku sistemine giren ölçülülük ilkesinin bir alt ilkesi olan orantılılık ilkesi idare hukuku alanında yerini almaya başlamıştır.
- Yrrlēe girme ile ilgili olarak, şebeke ynetmeliēi, ortaya çıkan şebeke kurallarının Avrupa Birliēi Resmi Gazetesinde kanunlaştırılması ve yayınlanmasını takiben yrrlēe girecektir.

şebeke Ynetmeliēi yrrlēe girmesinden itibaren uygulanacaktır. şebeke Ynetmeliēi ile Türk Hukuk çerçevesinde arasındaki herhangi hükmün çelişmesi durumunda, Temel hukuk prensipleri ve mevcut yasal düzenlemeler erevesinde yasal sreler işletilebilir.

The contents of this publication is the sole responsibility of the Consortium led by RTE International and can in no way be taken to reflect the views of the European